

Commissiedebat Water 9 juni 2021

Water in de kabinetsperiode 2021-2025

De drinkwatersector staat mede door klimaatverandering voor grote uitdagingen als het gaat om zoetwaterbeschikbaarheid, waterkwaliteit en financiering van de investeringsopgaven. Het watersysteem loopt tegen zijn grenzen aan door droogte, verzilting en een toenemende watervraag door een groeiende economie en bevolking. De kwaliteit van de drinkwaterbronnen verslechtert bovendien door vervuiling van landbouw, industrie en huishoudens. Het bereiken van de afgesproken doelen in de Europese Kaderrichtlijn Water in 2027 is ernstig in gevaar. Toekomstige generaties dreigen te worden opgezadeld met een minder zekere levering van betrouwbaar drinkwater.

Vewin en de Unie van Waterschappen hebben recent gepleit voor een brede watertransitie, gericht op een klimaatrobuust systeem dat de toekomstige waterbeschikbaarheid én waterkwaliteit verzekert. Water is een verbindende factor tussen de grote opgaven op het vlak van bijvoorbeeld klimaat, energie, natuur, ruimtelijke ordening en woningbouw. De watertransitie vraagt politieke urgentie, samenwerking en brede maatschappelijke consensus. De uitdagingen worden alleen maar groter en samenwerking over bestuurlijke en internationale grenzen en periodes alleen maar belangrijker. Vewin roept het nieuwe kabinet daarom op in te zetten op een Nationaal Waterakkoord waarbij alle partijen aan tafel zitten, dus ook de drinkwaterbedrijven.

Tegen deze achtergrond heeft Vewin waardering voor de Beleidsnota Drinkwater die nu voorligt. De nota geeft een overzicht van de opgaven waarvoor de drinkwatervoorziening staat en benoemt op hoofdlijnen de juiste prioriteiten voor het duurzaam veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening. Daarbij gaat het vooral om bescherming en verbetering van kwaliteit en beschikbaarheid van bronnen, zuinig watergebruik, voldoende financieringsruimte en adequate veiligstelling van infrastructuur. Duidelijk is dat de nota vooral een agenderend karakter heeft en de thema's inventariseert die uitgewerkt zullen worden in het kader van de aangekondigde 'implementatie- en uitvoeringsagenda'.

Het is zaak dat deze uitwerking voortvarend wordt opgepakt en resulteert in concrete acties en afspraken.

- **Zet in op een Nationaal Waterakkoord gericht op de kwaliteit en kwantiteit van grond- en oppervlaktewater;**
- **Zet in op een voortvarende uitvoering van de implementatie- en uitvoeringsagenda van de Beleidsnota Drinkwater.**

WACC

De drinkwatersector moet in de komende jaren fors meer – tot 60% - investeren om de kwaliteit en beschikbaarheid van het drinkwater te kunnen blijven garanderen. Om dit te kunnen financieren, moeten de drinkwaterbedrijven meer inkomsten genereren, mede vanwege de huidige scherpere eisen van financiers op de (inter)nationale kapitaalmarkt. De wettelijke WACC-limiet belemmert dat. Er is regelgeving nodig die beter rekening houdt met de werkelijke financieringswereld waarmee de drinkwaterbedrijven moeten werken en die het mogelijk maakt de noodzakelijke investeringen te financieren.

Vewin is blij met het wetsvoorstel dat de mogelijkheid biedt om de WACC in de komende periode van twee jaar te bevroren (op 2,75%) en dringt er op aan dat verlengingsbesluit binnenkort daadwerkelijk te effectueren. Voor de lange termijn wordt in de Beleidsnota Drinkwater aangekondigd dat onderzoek wordt gestart naar adequate aanpassing van de regulering die garanties geeft voor de financiële gezondheid van drinkwaterbedrijven in het licht van de (structurele) investeringsopgave en die voorkomt dat de problematiek zich in de toekomst herhaalt. Vewin vindt dat dit op korte termijn moet leiden tot structurele oplossing van deze problematiek.

- **Neem op korte termijn het besluit om de huidige WACC met twee jaar te verlengen**
- **Herijk de huidige WACC-regeling in het licht van de huidige financiële omstandigheden en de investeringsopgave die voorligt en los de financieringsproblematiek van de drinkwaterbedrijven structureel op.**

PFAS en EFSA

De Europese Voedselveiligheidsautoriteit (EFSA) heeft in september 2020 een nieuwe wetenschappelijke opinie uitgebracht over de gezondheidsrisico's van PFAS in voedsel. EFSA heeft de hoeveelheid PFAS berekend die mensen veilig binnen mogen krijgen gedurende hun hele leven. Deze berekende hoeveelheid is aanmerkelijk lager dan die in eerdere studies. Aansluitend heeft het ministerie van IenW het RIVM verzocht de consequenties hiervan voor het IenW domein (bodem, oppervlaktewater, vis en drinkwater), rekening houdend met andere blootstellingsroutes (zoals voedsel), in beeld te brengen. Naar verwachting zal de minister van IenW hierover voorafgaand aan het Commissiedebat rapporteren.

Vewin maakt zich zorgen over de verspreiding van PFAS in het milieu, waaronder de bronnen voor drinkwater. De EFSA-opinie kan tot geen andere algemene conclusie leiden dan dat de concentraties PFAS in het milieu sterk moeten worden teruggedrongen. PFAS horen niet in het milieu, want ze kunnen daaruit heel moeilijk verwijderd worden. Dit geldt ook voor drinkwater. Bronaanpak is de enig juiste manier om te voorkomen dat een persistente stofgroep als PFAS in het milieu en drinkwater terecht komt. Deze bronaanpak is bewezen effectief en praktisch, principieel maar ook juridisch (Kaderrichtlijn Water) de enige weg. Drinkwaterbedrijven strijden daarom al jaren voor een verbod.

De huidige Europese inzet van Nederland gericht op Europese restricties op termijn voor PFAS voor niet-essentiële toepassingen is té beperkt en duurt té lang. De bronaanpak moet een stevige impuls krijgen. Door in te zetten op een volledig verbod van PFAS in Europa, zo snel mogelijk. Door te bezien wat vooruitlopend op Europese stappen al mogelijk is in Nederland. Verken, vooruitlopend op een Europees verbod, de mogelijkheden van een nationaal verbod via een restrictievoorstel voor PFAS bij REACH en zet in op het aanscherpen van lozingsvergunningen.

De REACH regelgeving biedt namelijk de mogelijkheid voor lidstaten om, als snel ingrijpen met het oog op de volksgezondheid of het milieu noodzakelijk is, passende voorlopige maatregelen te nemen. Tegelijkertijd moet worden ingezet op het aanscherpen van lozingsvergunningen.

- **Zet binnen Europa in op het zo snel mogelijk realiseren van een volledig verbod van PFAS;**
- **Verken, vooruitlopend op een Europees verbod, de mogelijkheden van een nationaal verbod via een restrictievoorstel voor PFAS bij REACH en zet in op het aanscherpen van lozingsvergunningen.**